

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

แผนชุมชนเป็นแนวทางในการพัฒนา แต่ปัจจัยที่จะทำให้การพัฒนาคนและชุมชนประสบความสำเร็จ คือ การเปิดโอกาสให้คนและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพของคน ทั้งในระดับการกำหนดกรอบแนวคิดและขั้นตอนปฏิบัติ เพื่อที่จะนำมาซึ่งการสร้างโอกาสในการเรียนรู้ การพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ และตรงตามความต้องการพื้นฐานที่แท้จริงของคนในชุมชน นโยบายการพัฒนาของภาครัฐหรือองค์กรพัฒนาเอกชนหลายโครงการที่ต้องล้มเหลวก็เนื่องมาจากขาดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของชุมชน ซึ่งเป็นการวางแผนพัฒนาแต่เพียงฝ่ายเดียว แก้ปัญหาได้ไม่ตรงจุด

ผู้วิจัยทำการทดลองยุทธศาสตร์การสร้างแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านหนองเข้ หมู่ที่ 6 ตำบลหนองปรุง อำเภอเขาชัยย้อย จังหวัดเพชรบุรี เพื่อจัดทำแผนชุมชนให้มีความสมบูรณ์ ในการทดลองยุทธศาสตร์การสร้างแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านหนองเข้ ผู้วิจัยได้นำเอาโครงสร้างทางความคิดของ เกลียว บุรีภักดี (2543 : 2) มาใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาต่างๆ และรายละเอียดดังนี้

1. การวิเคราะห์ปัญหาเชิงพัฒนาของการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ชุมชนบ้านหนองเข้ หมู่ที่ 6 ตำบลหนองปรุง อำเภอเขาชัยย้อย จังหวัดเพชรบุรี ขาดแผนสำหรับพัฒนาชุมชนที่เหมาะสม สมาชิกชุมชนประสบปัญหาความยากจน มีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย และขาดการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของชุมชน

2. การระบุปัญหาเป้าหมายของการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

- 2.1 ชุมชนบ้านหนองเข้ขาดแผนชุมชน

- 2.2 ชุมชนบ้านหนองเข้ขาดการมีส่วนร่วมในการสร้างแผนชุมชน

3. การกำหนดเป้าหมายยุทธศาสตร์ของการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ การสร้างแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านหนองเข้

4. การสร้างหน่วยระบบทำงาน

ในการสร้างหน่วยระบบทำงาน ผู้วิจัยได้กำหนดหน่วยระบบทำงานของยุทธศาสตร์การสร้างแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านหนองเข้ ไว้ 2 หน่วยระบบ ดังนี้

หน่วยระบบทำงานที่ 1 การสร้างแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านหนองเข้ ประกอบด้วยหน่วยระบบทำงานย่อย 3 หน่วยระบบ ได้แก่

- 1.1 จัดประชาคมวิเคราะห์สถานการณ์และสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกชุมชนบ้านหนองเข้ โดยใช้เทคนิค SWOT Analysis

หน่วยระบบทำงานย่อยที่ 1.2 จัดเวทีชุมชนเรียนรู้เรื่องแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วม

หน่วยระบบทำงานย่อยที่ 1.3 ประชุมเชิงปฏิบัติการสร้างแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วม

หน่วยระบบทำงานที่ 2 การทำประชาพิจารณ์แผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้าน

หนองเข้ ประกอบด้วย 2 หน่วยระบบทำงานย่อย ได้แก่

หน่วยระบบทำงานย่อยที่ 2.1 จัดทำประชาพิจารณ์แผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมบ้าน

หนองเข้

หน่วยระบบทำงานย่อยที่ 2.2 รายงานการทำประชาพิจารณ์แผนชุมชนแบบมีส่วนร่วม

บ้านหนองเข้

5. ทรัพยากรในบริบท ผู้วิจัยได้นำเอาทรัพยากรต่างๆ ที่มีภายในและภายนอกหมู่บ้านหนองเข้ มาใช้ในการวิจัย ได้แก่ แกนนำชุมชน ตัวแทนกลุ่มต่างๆ และตัวแทนชุมชนบ้านหนองเข้ กำนันตำบลหนองปรุง นายกองค้การบริหารส่วนตำบลหนองปรุง นักพัฒนาชุมชนอำเภออำเภอเขาชัยย่นักวิชาการพัฒนาชุมชนจังหวัดเพชรบุรี วิทยากรผู้มีความรู้และประสบการณ์เรื่องแผนแม่บทชุมชนหมู่บ้านหนองกลางดง เอกสารคู่มือแผนชุมชนพึ่งตนเองบ้านหนองกลางดง ตำบลศิลาลอย กิ่งอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้วิจัย วัสดุอุปกรณ์ สถานที่ดำเนินการและงบประมาณ เป็นต้น

ปัญหาการวิจัย

1. ยุทธศาสตร์การสร้างแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านหนองเข้ ที่สร้างขึ้นมีลักษณะเป็นอย่างไร

2. เมื่อสร้างและทดลองยุทธศาสตร์การพัฒนาแผนชุมชนสำเร็จแล้วตัวแทนชุมชนบ้านหนองเข้มีความพึงพอใจในแผนชุมชนที่สร้างขึ้นมากน้อยเพียงใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านหนองเข้ หมู่ที่ 6 ตำบลหนองปรุง อำเภอเขาชัยย่น จังหวัดเพชรบุรี

2. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจในแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของตัวแทนชุมชนบ้านหนองเข้ หมู่ที่ 6 ตำบลหนองปรุง อำเภอเขาชัยย่น จังหวัดเพชรบุรี

สมมติฐานการวิจัย

ภายหลังการสร้างแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านหนองเข้แล้ว ตัวแทนชุมชนบ้านหนองเข้มีระดับความรู้เกี่ยวกับการสร้างแผนชุมชนเพิ่มขึ้น และตัวแทนชุมชนบ้านหนองเข้มีระดับความพึงพอใจเกี่ยวกับการสร้างแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ยุทธศาสตร์การสร้างแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านหนองเข้ แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมบ้านหนองเข้ และแบบสำรวจระดับความพึงพอใจในการจัดทำแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของตัวแทนชุมชนบ้านหนองเข้

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ และข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบระดับความรู้ระดับการมีส่วนร่วม ใช้สถิติค่าที ส่วนระดับความพึงพอใจของตัวแทนชุมชนบ้านหนองเข้เกี่ยวกับการจัดทำแผนชุมชน ใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นการทดลองสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนาแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านหนองเข้ หมู่ที่ 6 ตำบลหนองปรุง อำเภอเขาชัย จังหวัดเพชรบุรี โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1) เพื่อสร้างแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านหนองเข้ หมู่ที่ 6 ตำบลหนองปรุง อำเภอเขาชัย จังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วยหน่วยระบบทำงาน 2 หน่วยระบบ ดังนี้

หน่วยระบบทำงานที่ 1 การสร้างแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านหนองเข้ ประกอบด้วยหน่วยระบบทำงานย่อย 3 หน่วยระบบ ได้แก่

หน่วยระบบทำงานย่อยที่ 1.1 จัดประชาคมวิเคราะห์สถานการณ์และสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกชุมชนบ้านหนองเข้ โดยใช้เทคนิค SWOT Analysis ผู้วิจัยจัดประชุมประชาคมวิเคราะห์สถานการณ์และสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกชุมชนบ้านหนองเข้ ในวันที่ 15 ธันวาคม 2548 ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 6 เวลา 18.00 น. โดยผู้วิจัย แกนนำชุมชน ตัวแทนกลุ่มและตัวแทนชุมชน นักพัฒนาชุมชนอำเภอเขาชัย ร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัญหา หมู่บ้านหนองเข้ ทำให้ทราบสาเหตุของปัญหาที่หลากหลาย คือ บ้านหนองเข้ขาดแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วม ขาดแคลนแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพ ดันทุนการผลิตภาคการเกษตรสูงแต่ราคาผลผลิตตกต่ำ ชาวบ้านขาดการรวมกลุ่ม และแนวทางการแก้ไขปัญหา คือ การสร้างแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านหนองเข้ พบอุปสรรคในการวิเคราะห์สภาพปัญหาคือ ชาวบ้านขาดความรู้เรื่องการวิเคราะห์สภาพปัญหา นักพัฒนาชุมชนอำเภอเขาชัย จึงต้องเสียเวลาในการบรรยายให้ความรู้เรื่องการวิเคราะห์สภาพปัญหาแก่ชาวบ้านหนองเข้ หลังจากนั้นผู้วิจัย แกนนำชุมชนและสมาชิกชุมชน นักพัฒนาชุมชนอำเภอเขาชัย ร่วมกันวิเคราะห์ SWOT Analysis ของหมู่บ้านหนองเข้ ทำให้ทราบจุดเด่น จุดด้อย โอกาสและอุปสรรคของหมู่บ้านเพื่อนำมาสร้างแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมบ้านหนองเข้

หน่วยระบบทำงานย่อยที่ 1.2 จัดเวทีชุมชนเรียนรู้เรื่องแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัย ทำการทดสอบความรู้เรื่องแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมกับแกนนำชุมชนและตัวแทนชุมชน ก่อนให้ความรู้เรื่องการสร้างแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านหนองเข้ ต่อมาจัดเวทีชุมชนเรียนรู้เรื่องแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วม โดยมีนักพัฒนาชุมชนอำเภอเขาชัยบรมราชให้ความรู้เรื่องแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมแก่ตัวแทนชุมชน พร้อมกันนั้นตัวแทนชุมชนทำการศึกษาเอกสารความรู้เรื่องแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วม ทำให้ตัวแทนชุมชนบ้านหนองเข้ได้รับความรู้เรื่องแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วม และนักพัฒนาชุมชนอำเภอเขาชัยบรมราชสรุปองค์ความรู้เรื่องแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วม

หน่วยระบบทำงานย่อยที่ 1.3 การประชุมเชิงปฏิบัติการสร้างแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านหนองเข้ ผู้วิจัยจัดประชุมเชิงปฏิบัติการสร้างแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วม ในวันที่ 27 มกราคม 2549 ณ ห้องประชุมสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

หน่วยระบบทำงานที่ 2 การประชาสัมพันธ์แผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านหนองเข้ ประกอบด้วยหน่วยระบบทำงานย่อย 2 หน่วยระบบ ต่อไปนี้

หน่วยระบบทำงานย่อยที่ 2.1 การทำประชาสัมพันธ์แผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านหนองเข้ ผู้วิจัยวัดระดับความรู้หลังการทดลองให้ความรู้เรื่องแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของแกนนำชุมชน และตัวแทนชุมชน ทำประชาสัมพันธ์แผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านหนองเข้

หน่วยระบบทำงานย่อยที่ 2.2 รายงานการทำประชาสัมพันธ์แผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมบ้านหนองเข้ มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

ผู้วิจัยและคณะกรรมการประชาสัมพันธ์ร่วมกันจัดทำรายงานประชาสัมพันธ์ชุมชนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านหนองเข้ โดยมีส่วนประกอบของเนื้อหา คือ

1. รายชื่อคณะกรรมการ ได้แก่ แกนนำชุมชนและตัวแทนกลุ่มต่างๆ ในชุมชนบ้านหนองเข้
รายชื่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ ตัวแทนชุมชนบ้านหนองเข้
รายชื่อผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ กำนันตำบลหนองปรุง
รายชื่อผู้อำนวยการฟุ้งตนเอง ได้แก่ นักพัฒนาชุมชนอำเภอเขาชัย
 2. วัน เวลา สถานที่ การทำประชาสัมพันธ์แผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมบ้านหนองเข้
 3. ประเด็นการประชาสัมพันธ์ และความคิดเห็นของแกนนำชุมชน ตัวแทนชุมชนเกี่ยวกับความเหมาะสมและผลกระทบทางเลือกอื่นๆ ในการจัดทำแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านหนองเข้
 4. ผลสรุปที่ได้จากการทำประชาสัมพันธ์แผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านหนองเข้
- วันที่ 3 ตุลาคม 2549

คณะกรรมการประชาสัมพันธ์ ตีคประกาศรายงานผลการประชาสัมพันธ์แผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านหนองเข้ ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 6 และเวลา 18.00 น. ในวันเดียวกัน

คณะกรรมการประชาสัมพันธ์ประกาศเสียงตามสายเรื่อง รายงานผลการประชาสัมพันธ์แผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านหนองเข้ให้ชาวบ้านทราบโดยทั่วกัน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2) เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจในแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของตัวแทนชุมชนบ้านหนองเข้ หมู่ที่ 6 ตำบลหนองปรุง อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

ผลการวิจัยจากแบบทดสอบความรู้และแบบสำรวจความพึงพอใจในแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วม ของตัวแทนชุมชนบ้านหนองเข้ มีดังนี้

1) ข้อมูลพื้นฐานของตัวแทนชุมชนบ้านหนองเข้ พบว่า เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ร้อยละ 78.86 มีอายุระหว่าง 38—47 ปี มากที่สุด ร้อยละ 32.52 มีระดับการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษามากที่สุด ร้อยละ 45.53 ประกอบอาชีพ ทำไร่ ทำนา ทำสวน มากที่สุด ร้อยละ 65.04 และมีสถานะทางสังคมเป็นประชาชนทั่วไปมากที่สุด ร้อยละ 80.49

ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านหนองเข้ ก่อนและหลังการจัดทำแผน พบว่า ตัวแทนชุมชนมีระดับความรู้ความเข้าใจการจัดทำแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านหนองเข้ หลังการจัดทำแผนสูงกว่าก่อนการจัดทำแผน

สำหรับการเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านหนองเข้ พบว่า ตัวแทนชุมชนบ้านหนองเข้มีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านหนองเข้ ก่อนและหลังการจัดทำแผน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางที่สถิติที่ระดับ .05

ด้านความพึงพอใจของตัวแทนชุมชนในการจัดทำแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านหนองเข้ พบว่า ความพึงพอใจของสมาชิกชุมชนในการจัดทำแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านหนองเข้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67, S.D. = 0.44$)

ความพึงพอใจด้านการมีส่วนร่วม พบว่า ความพึงพอใจในการมีส่วนร่วมการจัดทำแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านหนองเข้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78, S.D. = 0.46$) และรายด้านอยู่ในระดับมากด้วยเช่นกัน

ความพึงพอใจในการกำหนดแผนการในการจัดทำแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านหนองเข้ พบว่า ในการกำหนดแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านหนองเข้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56, S.D. = 0.57$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยขออภิปรายการทดลองสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนาแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของตัวแทนชุมชนบ้านหนองเข้ ตำบลหนองปรัง อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ตามข้อสมมติฐานที่ว่า ภายหลังจากการสร้างแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านหนองเข้แล้ว ตัวแทนชุมชนบ้านหนองเข้มีความรู้เกี่ยวกับการสร้างแผนชุมชนเพิ่มขึ้น และภายหลังจากทำประชาพิจารณ์แผนชุมชนแล้ว ตัวแทนชุมชนบ้านหนองเข้มีความพึงพอใจเกี่ยวกับการสร้างแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

1. ด้านระดับความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของตัวแทนชุมชนบ้านหนองเข้ พบว่า หลังการทดลองตัวแทนชุมชนบ้านหนองเข้มีระดับความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนชุมชน ทั้ง 15 ด้าน สูงกว่าก่อนการทดลองมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย และนุปลา รัตนชลธาร (2546 : บทคัดย่อ) ที่ทำการวิจัยและพัฒนาการจัดทำแผนชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนชุมชนหาดเจ้าสำราญนอก มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและทดลองแผนชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนชุมชนหาดเจ้าสำราญนอก ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมได้จากการสร้างการมีส่วนร่วมในชุมชนโดยใช้กระบวนการ AIC 2) ความพร้อมของชุมชนในการจัดทำแผนชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 3) พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก 4) ความเป็นไปได้ของแผนชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมโดยใช้แนวคิดเชิงระบบมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก 5) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการตามโครงการการกำจัดขยะริมถนนในชุมชนหาดเจ้าสำราญนอก ก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยการมีส่วนร่วมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง ดังเช่นที่ประวิทย์ เพชรมี (บทคัดย่อ : 2547) ได้ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของกลุ่มสตรีในการทำกิจกรรมการพัฒนาชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมและผลของการมีส่วนร่วมของกลุ่มสตรี พบว่า สตรีมีส่วนร่วมในกลุ่มกิจกรรม ตามขั้นตอนดังนี้คือ การร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ และร่วมประเมินผล ส่วนการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมนั้น สตรีเป็นผู้ตัดสินใจเองกับได้รับการชักนำจากเจ้าหน้าที่ของรัฐและเพื่อนบ้าน สำหรับผลของการมีส่วนร่วมที่ได้รับ คือ เป็นผู้นำกลุ่ม เป็นคณะกรรมการกลุ่ม เป็นสมาชิกกลุ่ม และเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์โดยตรงจากกิจกรรมกลุ่ม ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมในกลุ่มกิจกรรม คือ การยอมรับนับถือในตัวผู้นำ มองเห็นประโยชน์ที่ตนเองและครอบครัวจะได้รับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของสม นาสอำนาจ (บทคัดย่อ : 25443) เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนด้านการวางแผนของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนางานสาธารณสุขมูลฐานของผู้นำองค์กรชุมชน จังหวัด กาฬสินธุ์ พบว่า 1) การสนับสนุนด้านการวางแผนแบบมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบลอยู่ในระดับมาก

คุณลักษณะของเจ้าหน้าที่ด้านระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับการสนับสนุนด้านการวางแผน ส่วนคุณลักษณะส่วนบุคคลอื่นๆ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ประสบการณ์การทำงาน ประสบการณ์การฝึกอบรม ไม่มีความสัมพันธ์กับการสนับสนุนด้านการวางแผน 2) การมีส่วนร่วมของผู้นำองค์กรชุมชนในการพัฒนางานสาธารณสุขมูลฐานอยู่ในระดับมาก ประเภทผู้นำชุมชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนางานสาธารณสุขมูลฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ความพึงพอใจของตัวแทนชุมชนในการจัดทำแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของชุมชน บ้านหนองเข้ พบว่า ความพึงพอใจของตัวแทนชุมชนในการจัดทำแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของชุมชน บ้านหนองเข้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67, S.D. = 0.44$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

ความพึงพอใจด้านการมีส่วนร่วม พบว่า ความพึงพอใจในการมีส่วนร่วมการจัดทำแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านหนองเข้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78, S.D. = 0.46$) และรายด้านก็อยู่ในระดับมากด้วยเช่นกัน

ความพึงพอใจในการกำหนดแผนการ ในการจัดทำแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมบ้านหนองเข้ พบว่า ในการกำหนดแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมบ้านหนองเข้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56, S.D. = 0.57$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับนฤมล วัฒนศิริรัช (2547 : 136 - 138) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิจัยและพัฒนาการวางแผนพัฒนาสตรี โดยการมีส่วนร่วมของสตรีเทศบาลตำบลท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อสร้างแผนพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมของกลุ่มสตรีเทศบาลตำบลท่ายาง และทดสอบความเป็นไปได้ของแผนพัฒนาสตรี ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนพัฒนาสตรีที่ได้จากกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 6 แผนงาน 22 โครงการ 2) ความพร้อมด้านความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนของกลุ่มสตรีก่อนและหลังกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) ความพร้อมด้านความคิดเห็นของกลุ่มสตรีเกี่ยวกับการจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน 4) ความเป็นไปได้ของแผนพัฒนาสตรีอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับการวิจัยของช่อ หกา อุ๋นอบ (2548 : 118 - 119) เรื่อง การวิจัยสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนาแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากองทุนหมู่บ้าน โดยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านคลองเก่า หมู่ที่ 5 ตำบลบ่อนอก อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนาแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากองทุนหมู่บ้าน โดยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านคลองเก่า และเพื่อศึกษากระบวนการสร้างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากองทุนหมู่บ้านคลองเก่าในเรื่องความรู้ความเข้าใจเรื่องการวางแผนและความคิดเห็นที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม และการยอมรับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากองทุนหมู่บ้านคลองเก่า ผลการวิจัยพบว่า 1. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนากองทุนหมู่บ้านคลองเก่าที่เกิดจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ คือ แผนการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีที่เป็นเงินเพื่อใช้เป็น

สาธารณประโยชน์ โดยจัดสรรไปใช้ใน 5 กิจกรรม คือ 1) การพัฒนาส่งเสริมอาชีพให้สมาชิกมีรายได้เพิ่ม 2) การสร้างที่ทำการกองทุนหมู่บ้าน 3) ทุนการศึกษาสำหรับบุตรของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ที่เรียนดี แต่ยากจน 4) ค่าใช้จ่ายในการประชุมของคณะกรรมการและสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 5) การรณรงค์เพื่อเพิ่มสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน การฝากเงินสัจจะ และเงินออมทรัพย์ 2. ความรู้เกี่ยวกับการสร้างแผนยุทธศาสตร์ของกลุ่มทดลองดังกล่าว กลุ่มควบคุมอย่างมีวินัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการสร้างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากองทุนหมู่บ้านทดลองที่อยู่ในระดับปานกลาง 4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการยอมรับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาหมู่บ้านทดลองที่อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ชุมชนบ้านหนองขี้ ควรมีการเรียนรู้ถึงขั้นตอนกระบวนการมีส่วนร่วม มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการกำหนดแนวทางการแก้ปัญหาการพัฒนาในเรื่องอื่นๆ ของชุมชนต่อไป
2. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรุง ควรประชาสัมพันธ์อย่างจริงจังและต่อเนื่องเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน จัดประชุมประชาคมสมาชิกชุมชนอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อเสริมสร้างและสนับสนุนกำหนดแผนงานการมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชนในชุมชนให้ชัดเจน ร่วมกันระดมสมองหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว ที่เกิดขึ้นทั้งกับกลุ่มและชุมชน
3. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรุง ควรมีการสร้างเครือข่าย การประสานกับภาคการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง ในการสนับสนุนการจัดทำแผนชุมชนเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและบูรณาการการจัดทำแผนชุมชนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน
4. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรุง ควรเปิดโอกาสให้ตัวแทนชุมชน ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ วางแผน การดำเนินการ การรับผลประโยชน์ และการติดตามประเมินผล ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพสมาชิกชุมชน ในด้านต่างๆ อย่างเต็มที่ ควรพัฒนาวิทยากรชุมชนท้องถิ่น เพราะวิทยากรชุมชนท้องถิ่นจะมีความเข้าใจสภาพแวดล้อมและสภาพปัญหาในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี
5. องค์การภาครัฐ ควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนมากยิ่งขึ้น เพราะพลังประชาชนสามารถขับเคลื่อนให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมาย
6. ควรให้ความสำคัญกับการติดตามประเมินผล กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างต่อเนื่อง สร้างและพัฒนาตัวชี้วัดความสำเร็จของชุมชน

7. ในการศึกษาครั้งต่อไปควรรักษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนในระดับตำบลและอำเภออื่นๆ เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นรูปแบบแผนชุมชนที่เหมาะสมและสามารถนำไปขยายผลในพื้นที่อื่นต่อไป

8. ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาในเรื่องวิสาหกิจชุมชนของกลุ่มอาชีพต่างๆ ที่มีในชุมชน